Fra politiets Laksevågmodell til

MOLA modellen

Forebyggende og holdningsskapende arbeid i ytre Laksevåg i regi av Molastiftelsen

Av politi-
inspektør
Harald Andersen

Juni 2007.

MO-LA Stiftelsen
LAKSEVÅG BYDEL

Innledning:

Stortingsmelding nr. 42 (2004 - 2005) omhandler blant annet forebyggende arbeid og kriminalitetsbekjempelse. I meldingens kap. 6 heter det blant annet: «For å oppnå gode resultater må arbeidet skje på bred front i samfunnet og involvere aktører gjennom forpliktende arbeid på tvers av forvaltningen på ulike nivåer og samarbeid med private aktører og frivillige organisasjoner. I tillegg må politiet sammen med relevante aktører stimulere publikum til selv å bidra med beskyttende sikring av verdier. Videre er det nødvendig med mobilisering av det sivile samfunnet gjennom forpliktende tverretatlig samarbeid og samordning av forebyggende tiltak i kommunene, mellom politiet og andre offentlige etater, frivillige organisasjoner og næringslivet.»

Det vi den gang betegnet som ***Laksevåg modellen*** *ble etablert i slutten av 80 årene og i begynnelsen av 90 årene - som følge av at politiet selv - ved daværende Laksevåg lensmannskontor - forsto at politiet ikke hadde ressurser alene til å skape og holde ved like det som var nødvendig for å etablere trygge og gode bo- og oppvekstmiljø.*

Da vi etter hvert så hvor vellykket modellen ble laget vi trykksaken ***Laksevåg modellen.*** *Denne trykksaken er en nødvendig rekapitulering og videreføring av modellen som er en meget godt fungerende og levende modell i ytre del av Laksevåg.*

Laksevågmodellen som vi nå har døpt til Molamodellen, fungerer under Molastiftelsens paraply. Den har helt fra etableringen, hatt følgende deltakere: Politiet, bydelsadministrasjon, skoler, sosialkontor, kulturkontor, barnevern, borettslag, boligbyggelag, frivillige organisasjoner og næringslivet. Med andre ord deltar alle i lagspillet i og rundt modellen.

Molastiftelsen har et overordnet styre og en arbeidsgruppe der de fleste som samarbeider i bydelen er med.

Historikk

Laksevåg lensmannskontor betjente et distrikt hvor der var stor kriminalitet og mye vold i slutten av 80-årene. Årsaken til dette var hovedsakelig at det på 60-tallet ble bygget opp en liten drabantby i et tidligere landdistrikt. Drabantbyen besto hovedsakelig av høy- og lavblokker. Kommunen fikk tildelt en rekke leiligheter i den nye bydelen og disse ble stort sett tildelt beboere etter sosiale kriterier. Bydelen hadde i slutten av 80-årene blandt annet flere tilfeller av husbråk enn hele Bergen by forøvrig. Politiet måtte rykke ut bevæpnet i gjennomsnitt flere ganger hver eneste uke. Etter interne møter på lensmannskontoret, besluttet ledelsen å sette i gang en skikkelig offensiv i håp om å få dempet kriminell aktivitet og vold. Det ble laget egne datasystemer for å katalogisere anmeldte forhold og for å holde kontroll med hvem av forøverne som hadde gjort hva. I løpet av relativt kort tid består porteføljen av i overkant av 600 saker. Mer enn 100 forøvere gikk igjen i flere saker og de forøvet straffbare handlinger sammen med andre. Lensmannskontoret sto til slutt tilbake med i underkant av 80 forøvere som ble siktet. Det ble satt opp en 10 på toppliste, og etter hvert som kjente forøvere forbrøt seg igjen, ble sakene prioritert mens disse satt i varetekt. De måtte møte i retten og ble fortløpende dømt og innsatt til soning. Denne medisinen virket umiddelbart. Saksantallet sank i løpet av meget kort tid. Forøverne forsto at lensmannskontorets ledelse mente alvor og ikke minst at de satte umiddelbare tiltak ut i livet. Samtidig som dette foregikk, ble det lagt inn retningslinjer i forbindelse med anmeldte husbråk. Forøvere som tidligere ble kjørt hjem etter å ha laget bråk, eller til familie og venner, ble nå kjørt i arrest og anmeldt. I løpet av kort tid gikk antall husbråk betraktelig ned, og gledelig nok ble distriktet atskillig mindre voldelig. Alle disse tiltakene var med på å gi en nødvendig positiv trend i distriktet. Borettslag og beboere var aktive inn mot kommunens ***Loddefjord-prosjekt*** og de ønsket alle å bli kvitt den negative omtale og det negative ryktet bydelen hadde fått. Borettslagene begynte å modernisere fasader både på høyblokker og lavblokker i området, og ganske umiddelbart ble prisene høyere på leiligheter i Loddefjord. Området ble straks mer attraktivt som bo- og oppvekstområde. Alle tiltak virket positivt for distriktet, og den positive trenden ble meget registrerbar. I ettertid har dette inntrykket bare forsterket seg, og bydelen har i dag et godt ord på seg.

Forebyggende politiarbeid

Ledelsen ble klar over at lensmannskontoret måtte omorganiseres og at vi måtte legge om våre gamle og tradisjonelle arbeidsmetoder. Vi var overbevist om at vi ville få resultater dersom vi satset på forebyggende politiarbeid. I dette viktige arbeidet ligger det faktorer som tverretatlig samarbeid og gode kommunikasjonskanaler mot samarbeidspartnere og beboere i alle aldre. Vi visste at Stovner politistasjon i Oslo betjente et meget stort problemområde i sin bydel. Vi tok med oss en rektor fra Loddefjord og en fra Olsvik, samt en politiker, for å høre og se hvordan ***Stovnermodellen*** virket i praksis. Vi fant fort ut at vi kunne bruke mye av innholdet, dog tilpasset vårt eget distrikt. I ettertid har vi utviklet modellen etter våre lokale forhold, slik at den i dag framstår som vår egen ***Molamodell.***

Det første lensmannskontorets ledelse derfor gjorde var å se på egen organisering.
Lensmannskontoret la om fra delvis aktiv og reservetjeneste utenom kontortid, til døgnkontinuerlig tjeneste, sivilt tilsatte avla eksamen i Tvangsfullbyrdelse og overtok alt arbeid med den sivile rettspleie på grunnplanet, slik at politiutdannet personell ble frigjort til å arbeide kun med politirelaterte arbeidsoppgaver.
Metodikken innen både Orden og Etterforsking ble tilpasset etter distriktets behov. Både gjengangerprinsippet, personrelatert etterforsking basert på Gjengangerprinsippet, 0-toleranse, straksetterforsking og problemorientert politiarbeid ble således praktisert lenge før POD la føringer for hele politi Norge, om at det var slike metoder politiet skulle basere sine etterforsknings- og ordensrutiner etter. Faktisk var Laksevåg tidligere ute enn New York med å praktisere 0-toleranse. I denne fasen besluttet eierne av Loddefjord Torg å bygge om til et nytt flott kjøpesenter. Dette fikk navnet Vestkanten. Da det sto ferdig ble det etablert en politipost på kjøpesenteret. Dette fordi politiet skulle være mer tilgjengelig og kunne gi bedre service til publikum. Samtidig ble byggingen av ny riksvei 555 startet. Da den sto ferdig ble det slutt på å kjøre til og fra Bergen i kø fra Bergen vest. Kommunen bygget også Alvøenparken for fotball og idrett. Således skjedde der mange positive ting samtidig i bydelen, noe som helt klart bare ga positive effekter.
Hovedbudskapet fra lensmann til de ansatte var: «Det er vi som er til for publikum og ikke de som er til for oss». Det var i denne perioden vi startet det proaktive politiarbeidet med bekjempelse av kriminalitet i Laksevåg med det hovedmål å skape trygge og gode bomiljø.

Stortingsmelding nr. 23 1991/92 sa en del om hovedstrategier i kriminalitetsbekjempelsen. Her ble tverretatlig samarbeid og holdningskampanjer fokusert, således helt i tråd med intensjonene til den nyopprettede Molastiftelsen og daværende lensmannskontors arbeidsmetoder.

Politiet ble fort klar over at det ikke fantes ressurser til å etablere gode og trygge oppvekstmiljø alene. Det var naturlig å begynne med skoler. Barna går på skole hver dag og pedagogene i skolen leser de fleste av sine elever som åpne bøker.
Videre var det naturlig å søke samarbeid med borettslagene, styrene i borettslagene og ikke minst vaktmestrene. Bydelens administrasjon ga bedre samarbeid både til kulturkontor, barnevern og sosialkontor. Ved å dra inn næringslivet i samarbeidet ble ringen sluttet og vi besluttet å etablere Molastiftelsen som nå står for ***Meningsfylt oppvekst for barn og ungdom i Laksevåg.*** Det skjedde i 1992.
Vi fikk etablert blant annet natteravner og Nabohjelp i flere bomiljø. Det å engasjere foreldre og beboere i eget bomiljø har vist seg å gi positiv effekt. Deltakerne fra næringslivet bidrar med ideer og økonomi for gjennomføring av de prosjekter stiftelsen finner nødvendig å etablere for å få trygge og gode oppvekstvilkår i bydelen.

Molastiftelsen har gjennom sine samarbeidspartnere tatt initiativet til, og fått etablert en skatebane i Olsvik, bygging og drift av grendahuset i Olsvik, skatebane i Elvetun, kafeen Kåre i Elvetun, det maritime kraftsenter Nøstet i Alvøen. Et godt samarbeid med familien Fasmer og med støtte fra Lions i Bergen Vest og Bergen kommune, har gjort det mulig å bygge om løen i Alvøen slik at denne skal utvikles til et ungdomssenter. Stiftelsen låner også ut kajakker og robåter.
Det hele begynte med Alvøenprosjektet - et prosjekt som lever i beste velgående. Prosjektet ble startet opp for å engasjere elever fra Godvik skole i praktisk arbeid. Arbeidsstedet er Alvøenparken og elevene gjør der en meget god jobb og får en praktisk innføring i fysisk arbeid som de liker godt og som fra første dag har vist seg å være en pedagogisk riktig rehabiliteringslinje. Etter at stiftelsen hadde kjørt et prøveprosjekt - ble dette evaluert og kommunen påtok seg driften. Det ble ansatt to fagpersoner for gjennomføringen. I dag får elevene slik arbeidstrening også andre steder enn i selve parken.

Samarbeidet i praksis:

Skole

Innledningsvis begynte det lokale samarbeidet med skolene i distriktet. Lærerne er de som først legger merke til uregelmessigheter hos elevene. Derfor var det viktig å få kontakt med denne gruppen. Dette ble gjort gjennom rektorkontakt. Daværende rektor Hatlem arrangerte også elementært innføringskurs for politifolk i pedagogikk – noe som var meget nyttig. Vi etablerte skolefadderordning, nødvendig undervisning gjennomført av politifadre i skolen og faste rektormøter. Skolenes problemer med elever som skolen ikke skulle takle selv – ble prioritert.
God kontakt mellom politi og skole er et av flere basisgrunnlag for et godt og trygt lokalsamfunn.

Borettslag

Politiet tok kontakt med ledelsen og styrene i borettslagene. Det ble innført faste møter både med ansatte, styrerepresentanter og ikke minst vaktmestre. Disse fagpersoner sitter inne med store personalkunnskaper og annen viktig informasjon om drift, personer, bo- og driftsmønster. Borettslagene har stor interesse av at deres borettslag skal fremstå med et tryggt og godt bomiljø – beboere som var med på å lage utrygge omgivelser ble lokalisert og fokusert spesielt. Tiltak ble igangsatt mot disse i samarbeid med politiet og en rekke eksempler viser at dette samarbeidet virkelig ga resultater.
Fra å være borettslag der politiet hadde flere utrykninger til husbråk enn i hele Bergen til sammen – fremstår disse bomiljøene i dag som eksemplariske i forhold til tidligere.
I denne perioden gikk lensmannen ut og kritiserte selve byggene. I en spissformulering mente han at enten måtte fasadene pusses opp og rehabiliteres. Hvis ikke burde man vurdere rivning og bygge nytt. Det ble debatt og resultatet ble at både lav og høyblokker ble betydelig oppgradert fasademessig og fremstår i dag som flotte bygg.
Leiligheter som på begynnelse av 90 tallet ble solgt på tvangsauksjon for rundt kr. 40.000.- blir i dag solgt på det åpne marked for ikke mindre enn 1,2 millioner. Bomiljøet har nå en helt annen status. Det er i dag meget attraktivt å bo i Bergen Vest.

Næringslivet

I forbindelsene med alle tiltak av positiv og målrettet karakter, gikk lensmannen tidlig ut med beskjed om at målet var at Bergen vest skulle fremstå som Bergens beste Vestkant. Kjøpesenteret fulgte opp – det reiste seg som en fugl Phønix – og fremsto som et av de flotteste kjøpesenter i landet og det fikk navnet Vestkanten. I ettertid kom aktivitetsenteret Vannkanten, og høsten 2007 åpner Iskanten. Næringslivet i Loddefjord viste på denne måten at det er mulig å snu en negativ trend til noe absolutt positivt for både bydelen og byen for øvrig.
Både i byggeperiodene og i etterfølgende driftsperiode har politiet, eierne og ledelsen av senteret hatt en meget god dialog og et godt samarbeid. Senteret har i dag besøk av 65 000 mennesker hver uke og omsetter for i overkant av en milliard kroner. Slike tall viser at Senteret fremstår som en meget viktig og samlende faktor i bydelen.
Stor Bergen Boligbyggelag er hovedeier av Vestkanten/Vannkanten og Iskanten og er således en helt naturlig samarbeidspartner. I tillegg er de engasjert i en rekke borettslag i distriktet.

Statlige og kommunale enheter

I det tverretatlige samarbeidet sier det seg selv at politiet, barnevernet og sosialkontoret er naturlige partnere. I begynnelsen var taushetsplikten en skikkelig barriere. Pga stor utskifting av mannskaper både på sosialkontor og barnevern, ble denne barrieren et problem. I dag har dette gått seg til og samarbeidet er også formalisert fra overordnede instanser. Et godt samarbeid mellom disse tre skal gi de personer vi arbeider for en bedre service slik at levekår kan normaliseres og livskvaliteten bedres. Imidlertid er det langt frem før de tre etater fremstår som de servicekontor de skal være med optimalt samarbeid til etatenes og klientenes beste.

Molastiftelsens tiltak i bydelen:

Molastiftelsen har igangsatt en rekke tiltak og arrangement i bydelen. Temakvelder arrangeres i samarbeid med skoler og borettslag. Mola fikk produsert politiskjorter og politicaps for barn - disse ble et par år distribuert gjennom Redd Barna og en avtale med Cubuskjeden. Redd Barna fikk hvert år inn meget betydelige beløp fra dette salget. Imidlertid ble avtalen de hadde med Cubus oppsagt og omsetningen stoppet opp. Avtalen med Redd Barna ble derfor sagt opp - Mola kjøpte restpartiet og dette er så delt ut til organisasjoner, idrettslag, klubber etc. som selger dem på stands på Vestkanten. De får selv inntekten. De som ønsker å selge skjortene må kunne tilkjennegi et mål med inntekten, før de får anled-ning til å starte salget.

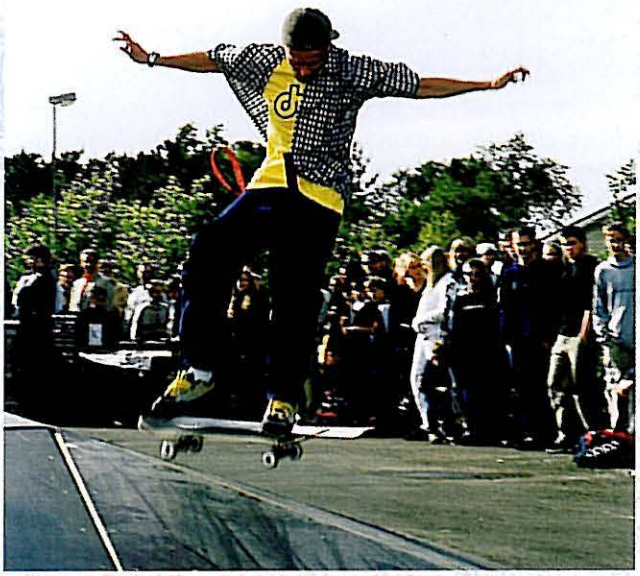

Krimfri Påske

Krimfri Påske som i 2007 ble arrangert for 14. år på rad og der politiet er teknisk arrangør - sysselsetter ca. 130 frivillige som passer på ca. 170 hus, forretninger og offentlige bygg i løpet av påskedagene. De frivillige rekrutteres fra frivillige organisasjoner, Vadmyra og Kjøkkelvik idrettslag, sivilforsvarets forening, militærpolitiet m.fl. Næringslivet gjør dette mulig ved å gi pengestøtte eller varer fra eget sortiment til dette tiltaket. Bilforretningene Jæger, Møller og Sotra Bil - låner ut biler som deltakerne benytter i patruljeringen. Esso Norge leverer drivstoff og forsikringsselskapet Vesta støtter økonomisk, for å nevne noen av bidragsyterne. Uten dette lokale løftet hadde tiltaket ikke vært mulig å gjennomføre. Så langt er det ikke registrert et eneste innbrudd eller skadeverk på de eiendommer som Krimfri Påske har passet på i løpet av de 14 år tiltaket er gjennomført. Så vidt vi vet er der ikke tilsvarende tiltak noen steder ellers i hele verden. KrimFri Påske gir meget gode synergieffekter resten av året i det tverretatlige samarbeidet i bydelen.

Prosjektleder for KrimFri Påske de siste 8 år har vært politiførstebetjent Tore Lystrup. Lørdag den 16.6.07 var han på sykkeltur sammen med sin 11 år gamle datter på Radøy. Plutselig ble han dårlig og til tross for stor innsats fra førstehjelpere, døde han bare 41 år gammel. Han har for alltid satt sitt preg på prosjektet og det viste alle deltakerne fra KrimFri Påske som deltok i hans begravelse. Vi som har arbeidet med prosjektet i alle år og alle de som har deltatt - vil aldri glemme Tore. Hans gode humør, hans evne til alltid å være løsningsorientert og kreativ har satt dype og positive spor i prosjektet.

Sommer i Bergen Vest

Ung Sommer i Bergen Vest

Tiltaket har vært gjennomført de siste 12 år og har alltid blitt betegnet som meget vellykket.
Kulturkontoret er teknisk arrangør og både marinebasen og politiet er viktige støttespillere. Andre lokale krefter deltar også med det mål å gi barn som ikke kommer seg på ferie - andre opplevelser enn gatens tilbud. Her arrangeres sykkelverksted, sykkelturer med jordbærplukking, fisketurer og holmebesøk med fartøy fra forsvaret, kulturaktiviteter og besøk i badeland på Vannkanten - for å nevne noe. Tiltakene er godt besøkt. Foreldre er også med på disse arrangementene.

Nøstet i Alvøen

Mola har etter avtale med Didrik Fasmer fått leie den gamle forretningen ved kaien i Alvøen. Her er der bygget våtrom med stort saltvannsakvarium, sløyebenker m/ vasker og annet utstyr, kjøkken og toalett - samt innredet et eget klasserom med videovisuelt utstyr til undervisning og møter.
Nøstet skal bli et maritimt kraftsenter der barn og ungdom skal lære om det maritime liv, fauna, miljø og kultur sammen med fiske og fangst. Sjøvett og livreddende førstehjelp vektlegges. Nøstet disponerer også båter slik at deltakerne også får komme på sjøen. Godvik skole er teknisk arrangør og har ansvaret for driften av Nøstet.

Molaseminar på Voss

Da det tverretatlige arbeid ble initiert i bydelen - tok politiet initiativet til å samle potenslelle samarbeidspartnere til et seminar i Hardanger. Dette ble så vellykket at det ble bestemt at man skulle fortsette med slike samlinger der problemer og utfordringer i bydelen skulle taes opp og diskuteres samt at tiltak skulle igangsettes. Politiet påtok seg oppgaven som teknisk arrangør.

Der er hittil arrangert 18 slike seminarer og de siste 16 er arrangert på Fleischers hotell på Voss.
Seminarene er utviklet og i dag tar vi fortsatt opp utfordringer og vi har hvert år meget gode foredragsholdere om aktuelle emner. Seminaret i 2006 ble faktisk fulltegnet med 170 deltakere en uke etter at programmet var sendt ut. Etter alle henvendelsene å dømme kunne vi nok ha doblet antallet dersom vi hadde hatt kapasitet. Seminaret avholdes en torsdag og fredag i skiftet november / desember.

I tillegg til de faglige påfyll legges det vekt på det sosiale. Dette fordi det er viktig at de som samarbeider lærer hverandre å kjenne - noe man profiterer på i det daglige arbeid. Seminaret har derfor hvert år innslag som ekte "Vossajolabord" og kultur i form av sang og musikk.

Julehilsen til beboerne

Det lokale politi har som en tradisjon i 18 år sendt ut julekort til alle beboerne i Ytre Laksevåg. Det hele begynte med at en rekke beboerne ville vite hva forskjellen var på lensmannskontor og politistasjon. Dette fikk de forklart i form av en julehilsen. Julehilsen er siden blitt en tradisjon og i tillegg til at beboerne ønskes god jul og godt nyttår - blir det gitt budskap og meldinger som er av interesse for de fleste beboere. Denne tradisjonen er blitt meget godt mottatt og uten tvil gir den en positiv kommunikasjon mellom politiet og publikum, som igjen er et bidrag til et trygt og godt bo- og oppvekstmiljø.

Tråastølen

Hver sommer drar en del ungdom til Tråastølen på Hardangervidden. Dette er et sted som Lions i Bergen Vest langtidsleier. Barnevern og politiet samarbeider når det gjelder å finne en kombinasjon av ungdom med problemer, som trenger å komme sammen med andre og oppleve ferie i fjellet. Ledsagere på disse turene er fra politiet, barnevernet, Lions og militærpolitiet. Her må ung-dommene tilpasse seg hverandre, lære seg bo- og leveregler i tillegg til at de får aktivisere seg i mange forskjellige disipliner ute i naturen. Hver av turene har en ukes varighet og finansieres av barnevern, kultur og næringsliv.

Nye tiltak

Molastiftelsen var på ekskursjon til København og Malmø i 2006 og noen deltakere fra barnevern og politi plukket opp ideen fra Malmø der det settes i gang et program som benevnes COPE. Dette er et inspirerende foreldreveiledningsprogram. Målet med programmet er å styrke foreldrekompetansen og selve programmet er utarbeidet av den canadiske professor Charles Cunningham. Presentasjon av programmet starter høsten 2007 og vil få en bred plass i Molaseminaret på Voss i 2007.

Konklusjon

Kort tid etter at daværende Laksevåg lensmannskontor hadde begynt å praktisere modellen, kom der positive resultater. Kriminaliteten i distriktet avtok merkbart. Fordi politiet nå arbeidet etter nye og proaktive prinsipper, gikk blant annet oppklaringsprosenten kraftig opp og saksantallet gikk ned. Etter hvert som Molastiftelsen fikk bedre og bedre fundament - kunne vi hele tiden se positiv utvikling i distriktet. Slike markante og positive tegn kunne ikke være tilfeldige og de ga dem som deltok i stiftelsen den nødvendige inspirasjon til økt innsats i form av stadig nye tiltak og prosjekter.
Ytre Laksevåg er i dag en trygg og god bydel med mange kulturelle aktiviteter. Årsaken til at bydelen i dag fremstår med et meget godt bo- og oppvekstmiljø - er ikke minst takket være det gode tverretatlige samarbeidet - der offentlige etater, boligbyggelag, borettslag, frivillige organisasjoner og næringsliv samarbeider til beboernes beste. Ingen etat eller organisasjon ville maktet å få til et slikt godt resultat alene. I tillegg ble der gjennomført store grunnarbeider på idrettsplassen i Vadmyra og det ble også lagt kunstgress. Både når det gjelder etablering og oppføring av Iskanten og den store rehabilitering av Vadmyra Idrettsplass - har distriktet mottatt betydelig økonomisk støtte fra Trond Mohn.

MO-LA Stiftelsen
LAKSEVÅG BYDEL

Visjonen

- *Molastiftelsen skal arbeide for å bedre oppvekstvilkårene til barn og unge i Laksevåg bydel. Stiftelsen skal således være en viktig medspiller overfor lag, organisasjoner og andre, til gjennomføring av positive tiltak for barn og unge i bydelen.*
- *Molastiftelsen er ment å være en skaper og igangsetter. Ansvaret for videreføring av tiltak og prosjekter skal plasseres på etablerte organisasjoner, skoler eller borettslag i distriktet.*
- *Molastiftelen skal følge opp alle slike prosjekter, kvalitetssikre og gi nye innspill når det er nødvendig.*
- *Molastiftelen ønsker å utvikle alle former for samarbeid.*
- *Molastiftelsnen ønsker å videreutvikle informasjon og kommunikasjon etater og beboere imellom.*
- *Molastiftelsen ønsker at det skal bli vanlig at foreldre engasjerer seg positivt i eget bo- og oppvekstmiljø og at de aktivt deltar der egne barn er med.*
- *Molastiftelsen ønsker å medvirke til at bydelen får et optimalt godt bo- og oppvekstmiljø.*
- *Molastiftelsen ønsker at alle beboere skal oppleve at de har en god livskvalitet uansett alder.*

Vi har støttet Molas prosjekter siden oppstarten i 1992:

STOR BERGEN · Vesta · HOS · STOR BERGEN · Vestkanten · POLITIET · LIONS CLUB BERGEN VEST

BB&E Reklamebyrå